

DET KONGELIGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

Statsråden

Hole kommune
Viksveien 30
3530 RØYSE

Deres ref

Vår ref

Dato

14/5896-22

05.04.2016

Vedtak av statlig reguleringsplan - Nasjonalt minnested på Sørbråten etter angrepet på Utøya

I medhold av plan- og bygningsloven av 27. juni 2008 nr. 71 § 6-4 vedtar Kommunal- og moderniseringsdepartementet statlig reguleringsplan med tilhørende reguleringsbestemmelser for et nasjonalt minnested på Sørbråten i Hole kommune. Reguleringsplanen fremgår av vedlagte reguleringskart og reguleringsbestemmelser datert 5. april 2016 og med påtegning om vedtaket.

Bakgrunn

Etter angrepet på Utøya 22. juli 2011 besluttet regjeringen Stoltenberg høsten 2011 at det skulle opprettes et nasjonalt minnested i Hole kommune. En styringsgruppe fikk i oppdrag å vurdere egnet lokalisering, og i tråd med styringsgruppens konklusjon bestemte regjeringen i mars 2013 at et nasjonalt minnested for terrorangrepet på Utøya skulle etableres på Sørbråten.

I 2012 godkjente Stortinget kostnadsrammen på 27 mill. kroner for etablering av minnesteder etter angrepene på Utøya og i regjeringskvartalet, jf. Kulturdepartementets Prop. 1 S (2012-2013). Kunst i offentlige rom (KORO) fikk ansvar for den videre prosessen for etablering av selve minstedene. Et utvalg nedsatt av KORO, hvor også AUF og Nasjonal støttegruppe etter 22. juli-hendelsene var representert, valgte i februar 2014 prosjektet til den svenske kunstneren Jonas Dahlberg som vinner av en lukket, internasjonal konkurranse.

Ansvar for gjennomføring av tilretteleggingstiltak ble lagt til Statsbygg. Stortinget vedtok i 2013 en bevilgning på 13,5 mill. kroner på Statsbyggs budsjett for å tilrettelegge og opparbeide tomtearealene ved det planlagte nasjonale minnestedet på Sørbråten, jf. Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementets Prop. 9 S (2013-2014).

Statsbygg fikk i mai 2013 i oppdrag av daværende Fornyings- og administrasjonsdepartementet å starte reguleringsarbeidet. Oppstart av planarbeidet ble varslet i august 2013, og et forslag til planprogram ble samtidig sendt på høring. Planprogrammet ble fastsatt av

Hole kommune i november 2013. I mai 2014 ble det bestemt at åpningen av minneste­det skulle utsettes ett år, til 22. juli 2016, slik at en fikk tid til å gjennomføre et ordinært reguleringsarbeid med bred deltakelse og medvirkning. Statsbygg oversendte et planforslag til Hole kommune i august 2014, med anmodning om å sende forslaget på høring og legge det ut til offentlig ettersyn.

Plan- og miljøstyret i Hole kommune vedtok 15. september 2014 å be om at tiltaket reguleres og gjennomføres som statlig plan dersom staten ikke kan imøtekomme kommunens ønske om endret sted og utforming av minneste­det. Kommunen ba samtidig om at det måtte foretas en utredning av psykososiale virkninger for berørte naboer, og at det må legges til rette for gang- og sykkelvei forbi minneste­det.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet besluttet 1. oktober 2014 at planen skulle videreføres som statlig reguleringsplan i medhold av plan- og bygningsloven § 6-4. Departementet besluttet samtidig at det skulle gjennomføres en psykososial undersøkelse, og det ble tatt initiativ til dialog med Hole kommune, Buskerud fylkeskommune og Statens vegvesen om trafikksikkerhetstiltak langs fylkesveg 155.

Forslag til statlig reguleringsplan ble sendt på høring og lagt ut til offentlig ettersyn fra 20. oktober til 19. desember 2014. Det kom inn 168 merknader, herunder fra Hole kommune, regionale og statlige myndigheter, interesseorganisasjoner, velforening og naboer. 150 av nabouttalelsene er likelydende. I høringsperioden gjennomførte Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Statsbygg et åpent møte på Sundvolden Hotel.

Planområdet og planforslaget

Sørbråten er i Hole kommuneplan for 2010-2019 vist som landbruks-, natur- og friluftsområde. Planområdet ligger ved Sørbråten gård, nordøst for Utøya og nord for Utvika camping. Området er på 15,5 daa og består av odden vest for Sørbråten gård, et langstrakt område i overgangssonene mellom dyrket mark og odden, og en kommunal tomt på østsiden av fylkesveg 155. Størstedelen av planområdet ligger på eiendommen til Sørbråten gård. Deler av arealet øst for fylkesveg 155 er kommunal eiendom, og noe av arealet tilhører Sørbråten gård. I planområdet inngår også tilliggende areal mot Tyrifjorden og del av fylkesveg 155.

Reguleringsplanen legger til rette for etablering av et minneste­det på odden, med arealer for atkomst og parkering på østsiden av fylkesvegen, trafikksikker kryssing av ve­gen, og gangvei ut til minneste­det.

Selve minneste­det foreslås utformet som et vertikalt kutt i odden på Sørbråten, i tråd med den valgte utformingen av minneste­det. På en vertikal steinflate på den andre siden av kanalen vil navnene og alder på de omkomne bli inngravert. Det vil være opp til de etterlatte familiene å avgjøre om de ønsker å ha navnet til sine på minnesmerket.

Gangstien mellom parkeringsplassen og minneste­det skal opparbeides med minst mulig inngrep i landskapet. Det skal oppnås så gode betingelser som mulig for at alle, uansett fysiske begrensninger, skal gis mulighet for å besøke minneste­det. Gangstien skal være belyst, men belysningen skal plasseres lavt i terrenget, enten direkte på terreng eller på lave pullerter, slik at lyset ikke spres i landskapet.

Parkeringsanlegget er utformet med tilstrekkelige arealer mot fylkesvei og naboeiendommer for at skjermende vegetasjon skal kunne etableres. Parkeringsanlegget med servicebygning skal i materialvalg, belysning og detaljering utformes slik at det har sammenheng med gangsti og minnesteid på den andre siden av fylkesveien. Kryssing av fylkesvei opparbeides trafiksikkert med opphøyd fotgjengerkryssing og forsterket belysning. Parkeringsplassen på østsiden av fylkesveg 155 reguleres i to nivåer for å redusere størrelse på terrenginngrep og synlighet i landskapet. I første omgang vil bare det nederste nivået bli opparbeidet.

Merknader ved høring og offentlig ettersyn

Merknader fra høring og offentlig ettersyn høsten 2014 gjelder i all hovedsak lokalisering og utforming av minnesteid. Mange av høringsuttalelsene gir uttrykk for uenighet både om lokalisering og utforming. I tillegg er det ulike ønsker om trafiksikringstiltak og tilgjengelighet til strandsonen.

Regionale og statlige myndigheter har ikke vesentlige merknader til planforslaget.

Hole kommune

Hole kommunestyre behandlet saken i møte 15. desember 2014. Det ble fattet følgende vedtak:

”Behandlingen i kommunestyret 15.12.2014 førte til følgende vedtak i medhold av pbl. §§ 6-3 og 6-4:

1. Hole kommune slår fast at det planlagte monumentet har møtt stor motstand blant lokalbefolkningen som stilte opp som livreddere 22.7.11. Kommunen ber om at departementet foretar en ny vurdering både av plassering og utforming.
2. De psykososiale virkningene for de som bor i nærområdet må analyseres på en grundig måte. Det må gjennomføres samtaler med de som blir berørt.
3. Staten har i mange år nektet oppføring av nye boliger på Utstranda, fordi bomiljøet ikke tåler økt trafikkbelastning. Vi forutsetter at staten stiller de samme kravene når de selv er utbygger, og sørger for at det blir anlagt gang- og sykkelvei mellom Veikroa og Nes.
4. Prosessen, både når det gjelder krav om reguleringsplan og valg av monument har vært svært uryddig og lite demokratisk. Planprogrammet sa lite eller ingen ting om at valg av minnesmerke skulle skje før reguleringsplan med bestemmelser ble oversendt kommunen for behandling. Måten dette skjedde på skapte store reaksjoner og motstand hos lokalbefolkningen, uten at de har blitt hørt.
5. Fylkesmannens innblanding i saken som forslagsstiller til valgt minnesteid sammen med valg av minnesmerkets utforming står i sterk kontrast til fylkesmannens praksis ved behandling av byggesaker og forvaltning av strandsonen mot Tyrifjorden gjennom en årrekke. Det planlagte ”Byggverket” ligger innenfor 15 metersbeltet langs fjorden og vil hindre allmenn ferdsel, og en godkjenning vil kunne danne presedens for kommunens behandling av tiltak i strandsonen i framtiden.
6. Reguleringsbestemmelsene bør endres og gi mulighet for et minnesmerke/monument som ivaretar strandsonen, tilgjengelighet for allmennheten og lokalbefolkningens gjenopplevelse av Utøya hendelsen på en bedre måte.
7. Dersom monumentet som er beskrevet i planforslaget gjennomføres, ber vi om at utformingen endres, slik at åpningen i landskapet ikke er synlig fra landsiden. Da vil det også bli mulig å gå ut på spissen av odden, med flott utsikt mot Utøya.”

Fylkesmannen i Buskerud

Fylkesmannen i Buskerud bemerker at det kan være behov for trafikksikringstiltak i forbindelse med busstoppet for nordgående rutebuss i området, som bør ha trygg gangforbindelse til minnstedet. Det skal utarbeides en Ytre miljøplan som skal sikre at ulike miljøhensyn blir ivaretatt i anleggsprosessen. Fylkesmannen anbefaler at de viktigste temaene i miljøplanen også blir nevnt i reguleringsbestemmelsene, og at matjord som må fjernes blir tatt vare på og lagt på annet areal for matproduksjon.

Buskerud fylkeskommune

Buskerud fylkeskommune viser til at planforslaget har vært gjenstand for grundig gjennomgåelse og drøftinger med regionale myndigheter i flere møter, og at planforslaget er justert etter drøftingene.

Statens vegvesen

Statens vegvesen mener planforslaget er i samsvar med en løsning som vegvesenet har akseptert tidligere i planprosessen.

Utstranda Vel

Utstranda Vel mener minnstedet vil være en stor belastning for redningsmenn, berørte, og Utstrandas befolkning, som til daglig ferdes i nærmiljøet. Minnstedet vil gi psykososiale konsekvenser som følge av daglige påminnelser. Ingen motsetter seg et minnsted plassert i Hole, men det er plasseringen på Sørbråten som er problematisk for lokalbefolkningen. Det bemerkes at beslutningsprosessen ikke har vært demokratisk og forankret lokalt. Utstranda Vel krever at saken stoppes, og at Norge får på plass et verdig minnsted.

Planforslaget har ifølge Utstranda Vel store mangler. Alle beboere langs Utstranda er å regne som naboer og burde fått plandokumenter direkte tilsendt. Det anføres videre at prøveboringsrapport for kunstprosjektet bør offentliggjøres og sendes på høring. Sikkerhet med tanke på terror, hærverk, vakthold og opphold på parkeringsplassen er ifølge vellet ikke fulgt tilfredsstillende opp. Det kreves at det gjennomføres en konsekvensutredning, og det bes om at departementet begrunner vurderingen som er foretatt av at det ikke er grunnlag for en slik utredning.

Utstranda Vel mener at all infrastruktur bør legges på samme side av fylkesveg 155 som minnstedet. En utbygging der alt samles på en side av vegen vil minske den daglige påkjenningen for de nærmeste fastboende. Vegetasjon sommer og vinter gir ulik innsikt og lys fra kuttet i odden på Sørbråten, og det bemerkes at flere vil se minnstedet fra sin eiendom. Utstranda Vel mener at både støy og lys som følge av minnstedet vil kunne bli et problem for fastboende i området ved Sørbråten.

Utstranda Vel mener at det er stor grunn til å tro at besøkstallet vil bli høyere enn angitt i plansaken. Når det gjelder trafikkløsninger, mener Utstranda Vel at uttalelser fra Statens vegvesen er utdatert og bygger på feil forutsetninger.

Likelydende merknader fra naboer

I likelydende uttalelser fra ca. 150 naboer kreves det at minnstedet flyttes fra Sørbråten til Utsikten, og at minnstedet ikke egner seg i et boligområde. Kombinasjonen av plassering og utforming fører til at naboene blir påtvunget en daglig opplevelse av minnstedet.

Turisttrafikken må kanaliseres til Utsikten, slik at Utstranda ikke lenger blir forbundet med forferdelse, sorg og minner.

Disse naboene mener at trafikkøkningen vil bli en stor belastning for lokalsamfunnet. Det vises til at fylkesveg 155 er omkjøringsvei for E16 og at dette neppe kan ha vært tatt hensyn til i planleggingen, med parkeringsplass på motsatt side av minnstedet. Parkeringsplassen bør ifølge naboer plasseres på samme side som minnstedet. Videre bemerkes at utformingen av minnstedet og prosjektet mangler forankring lokalt, og det kreves at reguleringsplanen forkastes.

Landsforeningen for etterlatte ved drap

Landsforeningen for etterlatte ved drap (LED) finner det underlig at staten antar et forventet besøkstall på knappe 5000 i året. Plassering av et minnsted i et boligstrøk bør revurderes. Trafikale utfordringer er ikke grundig nok vurdert, og turist- og næringsvirksomhet vil øke betraktelig som følge av minnstedet.

Eldrerådet i Hole

Eldrerådet anbefaler at det velges et annet sted for plassering av minnesmerket.

Jørn Øverby

Øverby mener at et minnsted som det legges til rette for på Sørbråten ikke hører hjemme i et boligområde, og at stedet vil bli en turistattraksjon. Han mener at minnstedet må flyttes til "Brinken", og bemerker at parkeringsplassen og opphøyd gangfelt vil generere støy.

Elling Klepp og Gry Dolva

Klepp og Dolva mener parkeringen bør flyttes til samme side som minnstedet ved starten av gangstien eller sør for Sørbråten gård. De er bekymret for trafikale virkninger av Fylkesveg 155 som jevnlig omkjøringsvei for E16. De er også bekymret for hvorvidt deres drikkevannsforsyning vil bli påvirket i byggefasen.

Martin Straurem

Straurem viser til at ideen om et minnesmerke er god og at den foreslåtte utformingen er kreativ, men at plasseringen blir feil. Det vises til at livskvaliteten og eiendomsverdien for hytteeiere i området vil bli redusert.

Departementets vurdering og kommentarer

Generelt

Plan- og bygningsloven § 6-4 gir departementet hjemmel til å utarbeide og vedta statlig reguleringsplan når gjennomføringen av statlige utbyggings-, anleggs- og vernetiltak gjør det nødvendig, eller når andre samfunnsmessige hensyn tilsier det.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet besluttet 1. oktober 2014 å videreføre reguleringsplanarbeidet som statlig reguleringsplan, etter at Hole kommune ikke ønsket å behandle planforslaget videre. Tidligere beslutninger om at det skal etableres et minnsted på Sørbråten ligger til grunn for departementets vurdering av innkomne merknader.

I arbeidet med å utforme planforslaget har Statsbygg hatt dialog med Hole kommune, statlige regionale etater og fylkeskommunen. Gjennom åpne møter og høringer av både planprogram

og planforslag har det gjennom planprosessen vært anledning for offentlige myndigheter, organisasjoner og enkeltpersoner til å uttale seg.

Departementet vil i det følgende foreta en vurdering av de viktigste merknadene som kom inn i høringsperioden.

Lokalisering og utforming av minnestedet

Mange av høringsinstansene uttrykker motstand mot lokalisering og utforming av minnestedet. Dette gjelder både Hole kommune, Utstranda Vel og berørte naboer. Uttalelsene går i hovedsak på at minnestedet må flyttes til et annet sted i kommunen, og at utformingen må endres.

Regjeringen har tidligere besluttet at valg av kunstverk og plasseringen av et minnested på Sørbråten ligger fast, i tråd med beslutninger fattet av den forrige regjeringen. Dette har vært førende for utformingen av planforslaget.

Planforslaget og planprosessen

Plan- og bygningslovens krav til medvirkning i planprosessen er etter departementets vurdering ivaretatt. Utover kravene til høring og offentlig ettersyn av planforslaget, er det avholdt flere åpne møter i Hole kommune. Det er også utarbeidet og fastsatt et planprogram som har ligget til grunn for arbeidet med planforslaget, og som har vært på alminnelig høring. Selve planforslaget er sendt på høring i samsvar med plan- og bygningslovens § 12-10, etter liste over adressater mottatt fra Hole kommune. Både varsel om oppstart av planarbeidet og høring av planprogram og planforslag er kunngjort i samsvar med lovens bestemmelser.

Lovens krav til planens formål, innhold og beskrivelse av virkninger er etter departementets vurdering godt ivaretatt. Miljøvirkningene av planforslaget er utførlig beskrevet i planforslaget. Dette gjelder også for de visuelle virkningene og synligheten av selve kuttet i odden, og for de trafikale virkningene. Det er også gjennomført en risiko- og sårbarhetsanalyse av planforslaget.

Noen høringsinstanser mener at planforslaget skulle vært gjenstand for en formell konsekvensutredning i henhold til bestemmelsene i plan- og bygningsloven om dette. Hvilke reguleringsplaner som omfattes av plan- og bygningslovens krav til konsekvensutredning er spesifisert i Forskrift om konsekvensutredninger av 26. juni 2009. Forskriften inneholder uttømmende lister over planer og tiltak som er utredningspliktige, og tiltaket som skal etableres på Sørbråten er ikke av en størrelse eller karakter som innebærer at det omfattes av forskriften.

Landskapsvirkninger og synlighet

Mange naboer har uttrykt bekymring for at kuttet i odden vil bli synlig i landskapet og i områder hvor folk ferdes til daglig. Selve kuttets posisjon er imidlertid nøye studert og justert for å ta mest mulig hensyn til landskapsrommet, kulturmiljøet på Sørbråten gård og øvrig bebyggelse i nærområdet. Kuttet er plassert mest mulig vinkelrett i siktlinjen mot Utøya, og vil bli lite synlig fra steder i det omkringliggende landskapet som er i daglig bruk.

Departementet er likevel opptatt av å få på plass skjermingstiltak som kan bidra til at belastningen blir minst mulig for nærområdet. Innenfor rammene av reguleringsplanen vil det derfor bli sett på muligheter for tiltak som kan redusere innsyn.

Besøkende og parkering

Det er gjort vurderinger av antall besøkende til minnstedet. Sammenligningsgrunnlaget er imidlertid svakt, og departementet ser at det kan være vanskelig å forutsi hvor stor besøkstrafikken vil bli. Det antas at besøkstallet vil variere mye over sesong og over tid. For årsdagen for terroren 22. juli og ved andre markeringer vil det bli en vesentlig økning i antall besøkende til minnstedet. Ved slike anledninger må det organiseres særskilte transporttiltak. Det er tatt høyde for å utvide kapasiteten på parkeringsplassen med et øvre nivå dersom dette viser seg å være nødvendig.

Plassering av parkeringsanlegget på samme side som minnstedet har vært vurdert i prosessen. Dette ville medført en omdisponering av et betydelig areal med dyrket mark, og også ført til store fyllinger for å oppnå tilfredsstillende stigning til Fylkesvei 155. Parkerings- og snuareal for busser ville blitt dominerende i landskapet. I planen er det innarbeidet avbøtende tiltak for blant annet å skjerme opplevelsen av parkeringsanlegget fra omgivelsene. Det vil bli etablert skjermende vegetasjon mellom gangsti og adkomstvei, og parkeringsanlegget med avkjørsler og frisiktsoner er regulert slik at sikkerhetskrav stilt av Statens vegvesen vil bli oppfylt. Det vil bli lagt vekt på sikker kryssing av fylkesveg 155.

Tilgjengelighet til strandsonen

Allmenhetens tilgjengelighet til strandsonen er vurdert i planarbeidet. Det aktuelle området har i dag ikke offentlig adkomst, og området er i privat eie. Minnstedet som skal etableres på Sørbråten legger til rette for offentlig adkomst, parkeringsmulighet med serviceanlegg, og universelt utformet gangvei frem til minnstedet. På vestsiden av fylkesvegen reguleres hoveddelen av planområdet til friluftsmål. Departementet mener planforslaget samlet sett gir god tilgjengelighet til strandsonen og til området for øvrig.

Natur og miljø

En ytre miljøplan vil danne grunnlag for oppfølgende tiltak i anleggs- og driftsfasen. Gjennom miljøplanen vil det bli stilt krav om blant annet istandsetting av midlertidig anleggsvei, hensyn til hekkeperioder for fugl, tiltak for å unngå miljøskadelige utslipp, ivaretagelse av støyhensyn mv. Merknaden fra Fylkesmannen i Buskerud om å innarbeide temaer i miljøplanen i reguleringsbestemmelsene er tatt til følge.

Det finnes ellers ingen registreringer i Naturbasen som tilsier at det er verneverdige typer eller arter innenfor planområdet. Det er ut fra dette ikke grunn til å anta at utbygging av området vil ha innvirkning på truet, nær truet eller annet verdifullt naturmangfold. På bakgrunn av dette er det ikke behov for å gjøre særskilte vurderinger etter naturmangfoldlovens §§ 10-12.

Trafikksikkerhetstiltak langs fylkesvei 155

Som følge av Hole kommunes krav om gang-/sykkelveg langs Fylkesveg 155, har Statens vegvesen etter anmodning fra departementet utredet gang- /sykkelveg på ulike delstrekninger forbi minnstedet på Sørbråten. Utredningene forelå i februar 2015. Strekingen fra Utøystua til ny p-plass ved minnstedet (1,3 km) er kostnadsberegnet til ca. 52 mill. kroner, mens strekingen mellom Veikroa og Nes som Hole kommune ønsker (3,7 km) vil koste 165 mill. kroner. En enklere standard, eventuelt også en samordning med fremtidig E16-utbygging, kan antakelig redusere kostnadene noe. I tillegg er det også utredet andre trafikksikkerhetstiltak enn gang-/sykkelveg på hele den delen av Fylkesveg 155 (8,4 km) som i dag er omkjøringsvei

for E16. Statens vegvesen anser belysning som et svært effektivt trafikksikkerhetstiltak, og belysning på denne strekningen er kostnadsberegnet til 16 mill. kroner.

Trafikksikkerhetstiltak langs Fylkesveg 155 ligger utenfor planarbeidet for et minneste på Sørbråten. Departementet har likevel forståelse for Hole kommunes ønske om å styrke trafikksikkerheten for gående og syklende forbi minnesteområdet. Det er derfor bevilget 15 millioner kroner til etablering av belysning på strekningen mellom Sønsterud og Elnestangen. Departementet vil også fortsette dialogen med Hole kommune, Buskerud fylkeskommune og Statens vegvesen om finansiering av ytterligere trafikksikkerhetstiltak forbi minnesteområdet på Sørbråten.

Psykososiale virkninger

For å imøtekomme Hole kommunes krav om en utredning av psykososiale virkninger fikk Norsk kunnskapssenter for vold og traumatisk stress (NKVTS) i oppdrag av Kommunal- og moderniseringsdepartementet å vurdere hvilke mulige psykososiale konsekvenser en etablering av et minneste kan påføre naboer. Rapporten fra NKVTS forelå i april 2015 og består av en undersøkelse av sammenlignbare hendelser i andre land, og intervjuer med 12 av 29 fastboende naboer i nærheten av Sørbråten.

Rapporten viser at minnesteområder etter tragiske hendelser vil kunne frembringe negative reaksjoner hos personer i lokalmiljøet, særlig i de tilfeller der de ikke er blitt inkludert i prosessen fra starten av. NKVTS konkluderer med at Utøyahendelsene i seg selv og prosessen rundt opprettelsen av minnesteområdet i etterkant anses, å ha bidratt til svært negative psykososiale konsekvenser. Dette gjelder spesielt blant noen av de frivillige som deltok i redningsarbeidet. Også motsetninger mellom individer og grupper i lokalmiljøet kan ha bidratt til nedsatt livskvalitet hos noen. Basert på eksisterende kunnskap anses det som sannsynlig at situasjonen for flere individer vil fortsette å være vanskelig, selv etter at minnesteområdet er opprettet. Det er likevel ikke mulig ut fra undersøkelsen å si noe om omfang og grad av problemer, eller hvilken form problemene vil ta.

Konklusjon

Det er et nasjonalt behov for å etablere verdige minnesteområder etter terrorhandlingene 22. juli 2011. Gjennom prosesser og beslutninger fattet av regjeringen Stoltenberg er et minneste i Hole kommune besluttet lagt til Sørbråten. Regjeringen har sluttet opp om dette valget, men har valgt å bruke mer tid enn planlagt både for å legge til rette for bedre prosesser og for å søke etter samlende løsninger.

Formålet med reguleringsplanarbeidet har vært å legge til rette for etablering av minnesteområdet i tråd med den valgte lokaliseringen og det valgte kunstprosjektet.

Et av hovedformålene med å etablere minnesteområdet på Sørbråten har vært å kanalisere behovene for å minnes og markere til et sted som er særlig tilrettelagt for dette. Planene for minnesteområdet på Sørbråten har synliggjort en betydelig interessekonflikt mellom storsamfunnets behov og Nasjonal støttegruppe etter 22. juli-hendelsene sitt ønske på den ene siden, og lokale syn på den andre. Hole kommune og deler av lokalsamfunnet har gått imot både den valgte lokaliseringen og utformingen av selve minnesteområdet.

Det er forståelig at det i deler av lokalbefolkningen i Hole er stor skepsis til etablering av et minneste i nærområdet. Hendelsen på Utøya bearbejdes på svært ulike måter av ulike personer.

Dette gjelder også for de som deltok i redningsaksjonene den 22. juli, og som gjorde en stor innsats langt utover det som kunne forventes. Undersøkelsen som er gjennomført av Norsk kunnskapssenter for vold og traumatisk stress bekrefter at minnsteder etter slike tragiske hendelser vil kunne frembringe negative reaksjoner i nærmiljøet.

Som følge av den lokale motstanden mot minnstedet, har det vært gjennomført en ny prosess for å forsøke å finne en løsning alle kan enes om. Her har Nasjonal støttegruppe etter 22. juli-hendelsene og Utstranda Vel vært viktige samtalepartnere. Regjeringen har hatt et sterkt ønske om å finne en samlende løsning, men det har vist seg at dette ikke er mulig. Det er ingen grunn til å tro at enda mer tid eller nye prosesser ville gjort det mulig å finne en samlende løsning.

Det er av stor viktighet at det nå etableres et nasjonalt minnsted etter Utøya-tragedien, spesielt av hensyn til de etterlatte og overlevende. Usikkerheten rundt etableringen av et minnsted har i seg selv blitt en ekstra belastning for alle involverte. Den nasjonale støttegruppen etter 22. juli-hendelsene og AUF har gitt klart uttrykk for en forventning om at minnstedet snart må komme på plass. Disse hensynene, og betydningen for nasjonen av at det etableres et nasjonalt minnsted etter terroren på Utøya, må veie tyngst i denne saken.

Regjeringen er opptatt av å få på plass skjermingstiltak som kan bidra til at belastningen blir minst mulig for nærområdet. I det videre arbeidet med å etablere minnstedet vil det derfor bli vurdert tiltak som kan redusere innsyn. Innenfor rammen av reguleringsplanen vil mulighetene for å gjennomføre skjermingstiltak og tilpasninger av minnstedet bli vurdert. I tillegg vil det bli vurdert om det kan gjøres tilpasninger og mindre justeringer i utformingen av kunstverket. Sammen med KORO vil det også bli vurdert utformet en takk og en anerkjennelse til lokalsamfunn og frivillige i forbindelse med det nasjonale minnstedet.

Vedtak

I medhold av plan- og bygningsloven av 27. juni 2008 nr. 71 § 6-4 vedtar Kommunal- og moderniseringsdepartementet statlig reguleringsplan med tilhørende reguleringsbestemmelser for nasjonalt minnsted på Sørbråten i Hole kommune. Reguleringsplanen framgår av vedlagte reguleringskart og reguleringsbestemmelser datert 5. april 2016 og med påtegning om vedtaket.

I samsvar med plan- og bygningslovens § 12-12 andre ledd ber departementet om at Hole kommune legger til rette for underretning og kunngjøring av vedtatt reguleringsplan.

Departementets vedtak kan ikke påklages.

Med hilsen

Jan Tore Sanner

Vedlegg:

Plankart og reguleringsbestemmelser, datert 5. april 2016.

Planbeskrivelse, datert 1. oktober 2014.

Kopi:

Kulturdepartementet

Buskerud fylkeskommune

Fylkesmannen i Buskerud

Statens vegvesen

Nasjonal støttegruppe etter 22. juli-hendelsene

AUF

Utstranda Vel

Landsforeningen for etterlatte ved drap

Statsbygg

Vedlegg 3